

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákár L. könyv- és papírkereskedése Csíkszereda, hová a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.

— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. ÉLTHES GYULA

Megjelenik minden szerdán.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számíttatnak
Kéziratok nem adatnak vissza.

Az új főispán.

Csíkszereda, augusztus 28.

A három hónappal ezelőtt bekövetkezett kormányváltás és az Esterházy-kormány kinevezése Csíkvármegyének is új főispánt hozott.

Csíkvármegyét oly időben érte a politikai rendszerváltozás, mikor az ellenséges betörés okozta mély sebek még gyógyulni sem kezdtek. Véreink a fronton, szűkebb határainkat védik, példátlan vitézséggel és királyi elismeréssel koszoruzott hősiességgel. Lakosságunk, főleg intelligenciánk nagy része, a szélrózsa minden irányában még a hontalanság keserű kenyerét eszi.

Egyik szemünk szorongó szívvel tekint véres küzdelmeink színhelyét szolgáló, ezeréves határhegyeink felé, melyeket egy évvel előbb, éjnek idején, kardsapás nélkül lépett át a hitvány orvtámadó, ezernyi szenvedéssel sujtva székely népünket, mely évszázadokon át véres fejjel verte vissza a mindig lesben álló betolakodókat.

Másik szemünk az ország szíve felé aggódva tekint, ahol a miniszteri bársonyszékekből intézik az ország sokszorosán súlyosbított ügyeit. A tisztviselők, ezek a fronton küzdő, lerongyolódott polgári harcosok, — messze távol nyomorgó családjaikra gondolnak, a maguk és távollevő családjaik létfenntartására és a legközelebbi jövőre, mely megsemmisítéssel fenyegeti az évtizedek takarékos, szorgalmas munkásságával felépített családi életet. Az ellenség elvette tőlük egy élet súlya alatt emelt tűzhelyüket, a párna — ha van — kölcsönkért és az íróasztal mellett, nem a családi tűzhely meleg ágyában talált helyet.

A gazda, kereskedő és iparos, megtámadva és tönkretéve existenciájában, szintén oda tekint, honnan a segítő kart várni lehet, mely kiemeli az örvényből, erőhöz és az élethez juttatja. Mindezeknek megmarad ezenfelül mély bánatuk elvesztett fiaik után és aggodalmuk azokért, kik a fronton még nem vérzetek el és akikre minden percben nehéz szívvel gondolnak.

Ha majd, a világháború után, statisztikát csinálnak a világ népeinek óriási csatájáról, ki fog derülni, hogy a cseppet a tengerben alkotó székelység minő véraldozatokkal vett részt hazájának megvédéséért és más közvetett célokért is, ha kellett.

Ezek az okok voltak azok, melyek

miatt Csíkvármegye közönsége fokozott érdeklődéssel nézett az új főispán kinevezése elé, inkább, mint ezt más alkalommal tette.

A kormány választása — most már harmadizben — nem vármegyénbeli emberre esett. Mindjárt megállapíthatjuk, hogy ez a választás különösebb emóciót nem keltett, csupán fokozta a várakozást.

Tolnay Lajos személyében Csíkvármegye 48 as függetlenségi, Károlyi-párti főispánt kapott, minthogy vármegyénk választó közönsége nagyrészen függetlenségi érzelmű. A koalizált pártok mai összeállításában azonban a pártkötelékek által náluk alig fegyelmezett választóközönségnek még nem volt alkalma véleményét nyilvánítani és tekintve a két függetlenségi párt külpolitikai programjának egyes, rendkívül fontos kérdésekben mutakozó igen nagy szakadékát, a két párt esetleges erőmértéke a legközelebbi jövőre tartozik.

Magunk részéről ezuttal annak kijelentésére szorítokozunk, hogy politikai hitvallásunk a Deák Ferenc által lerakott 67-es alap volt mindig és jövőben is tántoríthatatlanul az lesz.

A mai politikai pártok tengelye a választójog kérdése. A Csiki Lapok e fontos kérdésben legutóbb is többször megnyilatkozott. Nem vagyunk hivei az általános, egyenlő és titkos, radikális választójognak, mert ettől — erős meggyőződésünk szerint — ezeréves magyarságunkat, a magyar nemzeti *imperializmust féltjük*. A választójog fokozatos kiterjesztésének feltétlen hivei vagyunk, azt szükségesnek és a nemzeti fejlődés érdekében nemcsak *természetesnek*, de elkerülhetetlennek is tartjuk. Szemeink előtt azonban e kérdésnél a *magyarság supremáciájának* el nem vitatható, feltétlen biztosítása lebeg, melyből egy tapodtat sem engedünk. Legyen a választójog általános és egyenlő, de csak azok részesüljenek benne, kik az egységes, magyar nemzeti állam iránt hűek és becsületesek.

Esterházyt felváltotta Wekerle. Egyiküktől sem hallottunk ezideig a választójogról részletes programot. Erre valószínűleg csak szeptember végén kerül a sor. Mi fenntartjuk állásfoglalásunkat arra az időre, mikor is meretes lesz a választójog tervezete.

Reméljük és hisszük, hogy Wekerle Sándor kipróbált államférfiúi képességei tekintettel lesznek a különleges erdélyi viszonyokra, mert azt a székelységtől

senkifia el nem várhatja, hogy Erdélyben három millió oláhnak szavazati jogot adjon azon a földön, melyet ezeréven át védünk éppen a Keleti Kárpátokon innen és túl levő oláhok ellen. Ezt a rendíthetetlen álláspontunkat a Csíkvármegye törvényhatósági nagytermében szép kollekciónban összevagdalt vármegyei butorok és még inkább, felkent királyunk és székely nagyjaink darabokra szeletelt arcképei megerősítették.

A magyar állampolgári hűség elszomorító bizonyítékait, melyeket itthon nem magyar ajku népünk részéről tapasztaltunk, talán fölösleges külön is kiemelnünk, mert azok már tuinyomó részben koudradiktórius eljárással kiderítettek, de legjobban megvilágítja Apponyi Albert kultuszminiszter legújabb rendelete, az oláh iskolákban kötelező magyar állami tanításról, mely nálunk örömet, a radikálisoknál felszisszenést keltett.

Mi pártpolitikával sohasem foglalkoztunk, politikai pártoknak lekötve soha sem voltunk, szerettük és szeretjük függetlenségünket s miután csak egyszer megjelenő hetilap vagyunk, munkásságunk főleg Csíkvármegye pártpolitikátólmentes közjaváért folyt.

Jövőben is ez a programunk és ha időnként politikai kérdésekben megnyilatkozunk és ha kell porondra szállunk, tesszük ezt független meggyőződésünkben, mindenkor székelységünknek általunk jól ismert és meleg szeretettel ápoltt szociális közjaváért.

Tartozunk ezzel a rövid eszmefuttatással régi, kipróbált olvasóink vidéki mértéket meghaladó táborának, mely a Csiki Lapokat három évtizeden át fenntartotta és fenntartja.

De ugyanez az olvasó közönség tudja, hogy mi nem a pártpolitikában kerestünk érvényesülést, hanem szolgáltuk és szolgáljuk megfeszített munkássággal és még több idealizmussal Csíkvármegye közjavát.

Hallottuk és hallották Tolnay Lajos főispán programbeszédét. Ide iktatjuk szószerint, hogy minden olvasónknak alkalma legyen megismerni azt. Gyönyörűen stilizált, gazdag tartalmu és szociális vonatkozásokban páratlan beszéd, amilyen Csíkvármegye törvényhatóságában kevés hangzott el.

Jól esik lelkünknek hangsúlyozni, hogy programjának megvalósításában politikai pártállás, rokoni összeköttetés, hivatali hatalom vagy egyéb képzelet jogcimek meg nem állítják. Programja

és elvei fogják vezetni hivatali kötelességének teljesítésében, a megye minden lakójával szemben, rang, vallás, politikai pártállásra való tekintet nélkül. Ez jelenti a közélet tisztaságát, melynek szelleme egész programbeszédén átvonul.

Csikvármegye ma nem a politikai pártiharcok iránt érdeklődik, hanem egy ilyen programbeszéd iránt, melyeket a tettek követnek.

Nekünk alkalmunk volt valamivel bővebben is megismerni főispánunk szociális gondolkodását, ami megerősített abbéli véleményünkben, hogy mi nem politikust, hanem a közélet erős és lelkes, szociális eszmékkel és kész tervekkel telített munkását nyertük benne, kinek tette-reje, munkaszeretete és idealizmusa igyekezni fog segíteni azokon a hajokon és nehéz szenvedéseken, melyeket cikkünk cöjén éppen ez okból körvonalaztunk.

Az új főispánt biztosítjuk, hogy a vármegyében — szemben minden más állítással — termékeny talajra és messze menő támogatásra talál, programjának megvalósításánál. Magunk részéről a leglelkesebb támogatásban részesítjük a vármegye érdekében kifejtendő minden közhasznú és közérdekű ténykedésében.

E vármegye mélyen sujtott közönsége bizalommal várta, megnyugvással és hazafias örömmel halotta, hogy hivatali működésében kizárja a pártpolitikát és a produktív munka embere lesz!

Bethlen István gróf kilép az alkotmánypartból. A Királyhágón túl a válság ideje alatt is tovább folyt az erdélyi blokk szervezkedése, mely a választójogi reformnál Erdély különös szempontjait akarta érvényesíteni. A blokk voltaképpen munkapárti színezetű tömörülésnek indult, időközben azonban Bethlen István gróf marosvásárhelyi beszédjének erős visszhangja támadt és sokan csatlakoztak hozzá a mai rendszer régi hívei közül is. A választójogi kérdésében ugyanis számosan kerültek szembe az új kormányval, amelynek tagjait azelőtt ellenzéki körökben erősen támogatták. Sok jelentős sulyu erdélyi vezetőember távol tartotta magát az új alakulástól és főispánságot se vállalt. Így Vass Béla gróf, aki a koalíció idejében Szolnok-Doboka főispánja volt, éppugy ellentétbe jut az új koalícióval a választójogi miatt, mint Wesselényi Ferenc báró, Kolozsvár volt balpárti képviselője. A blokk reméli, hogy a szászok is támogatni fogják, akiknek nevében nemrég a küküllői installáción dr. Dörschlag Konrad jelentette be Bethlen István gróf álláspontjához való csatlakozásukat.

Mint jól értesült helyről halljuk, az országgyűlés összehívása már nem találja Bethlen István grófit az alkotmánypartban. Bethlen, aki választójogi nézetei miatt már régebben el akarta hagyni a pártot és abban csak gróf Andrássy Gyula rábeszélésére maradt egy ideig vissza, a legközelebb kilép az alkotmánypartból és mint pártönkivüli képviselő fogja az erdélyiek választójogi álláspontját a parlamentben is kifejtetni.

Főispáni beigtatás. Tolnay Lajos installációja.

Csikszereda, augusztus 28.

A főispán megérkezése Csikszeredára.

Fejér Sándor alispán augusztus 27-én délelőtt 11 órára hívta össze Csikvármegye törvényhatósági bizottsági tagjait dr. Tolnay Lajos főispán ünnepélyes beigtatására.

Az új főispán vasárnap délután 6 órakor, barátai és tisztelői kíséretében, Brassó felől érkezett Csikszeredába. Kiséretében volt szépségével és fiatalságával általános feltűnést keltő neje, valamint csiktaploczai Lázár László lapusnyaki nagybirtokos és rokonszenves, fiatal felesége.

A pályaudvaron megjelent dr. Ujfalusi Jenő polgármester a városi tisztikar élén. A fogadásnál résztvettek Csikszereda város állami és vármegyei hivatalainak, hatóságainak vezetői és igen sokan a közönség köréből.

Ujfalusi polgármester rámutatva a felperzselt Csikszereda elszomorító állapotára, meleg szavakkal üdvözölte a főispánt, melyre a főispán hasonlóan válaszolt és reményének adott kifejezést, hogy Csikszereda város közönsége a város rekonstrukciója érdekében kifejtendő tevékenységében támogatni és segíteni fogja.

A hölgyek a főispán szépséges nejét virágcsokokkal halmozták el, ami láthatóan jóleső benyomást tett az érkezőkre, kik között voltak, mint vendégek, Bezerédj Mihály, dr. Sándor Sándor, Igaz György, Sándor Béla, Pietsch Béla és Rettegny Béla, valamennyien Hunyadvármegyéből.

A főispáni pár hatalmas diszkapun át robogott be székhelyére és utközben lelkes éljenzésben részesült.

Ismerkedés a Kossuthban.

Este a vendégek a Kossuth-vendéglőben vacsoráztak, hol a város tisztviselői és képviselőtestületi tagjai közül, élén a polgármesterrel, többen megjelentek. Ezenkívül résztvettek a hivatalfőnökök és a katonai hatóságok képviselői is, hogy az állandó érintkezést a főispánnal személyes ismerettség által könnyebbé tegyék.

A beigtatás külső képe.

Hétfőn reggel 10 órakor dr. Szekeres József plebános a róm. kath. templomban, fényes segédlettel, ünnepélyes szentmisét olvasott, melyen a templom zsufozásig megtelt a hatóságok és testületek képviselőivel. A főispán gyalog ment a templomba és ugyanugy tért vissza a vármegye-házára. Utközben a közönség többször megéljenezte.

Délelőtt 11 órakor a vármegye törvényhatósági nagytermének karzata megtelt városunk és vidékének közönségével, melynek soraiban a hölgyek is szép számmal képviselve voltak.

A karzaton foglalt helyet a főispánné és a mindig derűs Lázár Lászlóné, kiknek társaságában voltak városunk szépasszonyai is.

Maga az installáció külső kereteiben a háboru nyomait magán viselte. A vármegye-ház és előtere fenyőgalyakkal és virágokkal izlésesen volt díszítve, de nem láttuk, mert nem láthattuk, a máskor ragyogó diszmagyarokat, a vármegye

diszbe öltözött lovashajduit, banderiumot, vagy az installáció többi kiegészítő részeit.

A nagyteremben néhai öreg királyunk és nagyjaink képkerevei összevagdalt vászondarabjai meredtek felénk, a karzaton pedig pyramisban állottak a nem rég beszerzett, drága butorok, melyeket az orvtámadó oláhok „Románia Mare” felirásokkal zuztak össze.

A beigtató közgyűlésen a törvényhatóság tagjai a szokásosnál jóval mérsékeltbb számban jelentek meg. Egyrésze még nem tért haza, másrésze a különböző harctereken küzd, kik csak távolról vehettek tudomást az installációról.

Aki azonban itthon volt, az megjelent a főispáni beigtatáson. A nagyterem így is teljesen megtelt résztvevő közönséggel, mert a háboru kivételes körülményeire való tekintettel, a tagok részére fenntartott nagyteremben résztvettek a vármegye intelligens elemei is, a társadalom minden rétegéből.

A külső dísz és parádé azonban, ha nem is volt békéhez illő, de így is impozáns és mozgalmas volt.

A főispán beigtatása.

Pontban 11 órakor Fejér Sándor alispán megnyitotta a közgyűlést és felkérte a törvényhatóságot, hogy az új főispán beigtatására küldjön ki deputációt.

A törvényhatóság Élthes Zsigmond elnöklete alatt 12 tagu küldöttséget küldött a főispán meghívására.

Rövid várakozás után zugó éljenzés között jelent meg fekete redingotban dr. Tolnay Lajos főispán, követve a küldöttség tagjaitól.

Az elnöki emelvényre lépve, Fejér Sándor alispán tartalmas, szónoki lendülettel előadott, hazafias beszéddel üdvözölte. Rámutatott azon körülményre, hogy éppen egy évvel előbb támadt ránk készületlenül az alattomos ellenség, hirtelen menekülésre kényszerítve a vármegye lakosságát. Beszédében élénk és nagy hatást keltő módon ecsetelte azt a vandálist és pusztítást, melyet az ellenség a vármegyében okozott. Kérte a főispán jóindulatu támogatását, hangsúlyozván, hogy Csikvármegye közönsége teljes bizalommal és reménységgel tekint főispáni működése elé. A törvényhatóság által nagy tetszéssel fogadott beszéd után felkérte az új főispánt a hivatali eskü letételére, melynek szövegét Szász Lajos főjegyző olvasta.

Ebben az időben jelent meg a közgyűlési teremben Ugron András Besztercze-Naszód vármegye főispánja, új. Ugron Ákos szolgabíró és földbirtokos kíséretében, valamint dr. Drexler Béla miniszteri titkár. A közgyűlés tagjai hatalmas éljennel fogadták a vendégeket.

Az eskü letételét a törvényhatóság és közönség általános éljenzéssel és tapsal fogadta. A beigtatott főispán az eskü letétele után megtartotta nagyszabásu programbeszédét, melyet szószerint az alábbiakban közlünk:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Méltóztattak hallani, hogy ő felsége a vármegye főispánjává kegyeskedett kinevezni. A m. kir. kormánynak erre vonatkozó kezdeményezése merőben váratlanul ért, arra nem gondoltam, még kevésbbé kértem azt. Ennek dacára, ahoz a magam részéről hozzájárulni,

kötelességnek tartottam, hiven ama meggyőződésemmel, hogy a mai időkben, a világháború korszakában, az állam, miként fennállása érdekében az állampolgároknak a szó szoros értelmében vett önfeláldozását soha nem képzelt mértékig kénytelen igényelni, azonképpen korlátlanul rendelkezik az egyes ember teljes munkaerejével, képességeivel is. Ennek a rendelkezési jognak ellenszegülni, a viszonyok és körülmények megkivánta közérdekű munkálkodástól félreállani: hazafias kötelesség megsértés számba megy még akkor is, ha a visszautasítás egyébként tiszteletre méltó egyéni indokokra hivatkozhatnék.

Tisztelt Uraim! Önök bizonyára azt várják most tőlem, hogy felsoroljam ama elveket, melyek főispáni működésemet irányítani fogják. Én azonban a mindenre kiterjedő részletezésre nem vállalkozhatom. A béke idejében, amikor rendszerbe lehetett foglalni a vármegyei közigazgatás minden munkakörét, minden feladatát, könnyű volt előre tájékoztatást nyújtani az irányelvekről. A világháború alatt azonban a teendők száma nem képzelt módon sokszorozódott. Emellett munkakörök támadtak, sokszor egyik napról a másikra, melyeket bizonyos rendszer szerint ellátni nem lehetett, már azért sem, mert ezen munkakörök terjedelme állandóan növekedett és ma ott állunk, hogy az állami életnek minden összes funkcióját a közigazgatás végzi. Részletezés helyett tehát csak általánosságok azok, melyekben állásponthoz körvonalozhatom. Egyet kivéve, és ez az az helyzetnek a helyes megítélése, melyben a vármegye a harctérhez való közelségénél fogva van. Szomorú emlékeket kell itt érintenem. A tavalyi oláh betörés okozta sebek még nem hegedtek be, s ez emlékezés sajnóvá teszi a fájdalmat. Mélyszéles részvételt mindazok iránt, kik testi és vagyoni épségükben kárt szenvedtek, biztosíthatom a vármegye közönségét a kormány együttérzéséről. A fájdalom megszüntetéséhez hozzájárulhat ez a részvét, a pusztítás nyomait azonban el nem tűnteti. Erre csak az a felismerés vezethet, hogy az ország határán fekvő Csikvármegye kulturájának és az ezáltal feltételezett vagyoni rendezettségnek visszaállítása nemcsak a részvét, a könyörület, hanem az ország biztonságának, tehát fennmaradásának is követelménye.

E megyére a történelem mindig azt a kötelességet róta, hogy az ország „védbástyája” legyen; vajjon betöltheti-e ezen szerepét, ha népe koldus, s megélhetésért majdan idegenbe vándorol?

A mostani kormány tökéletesen tudatában van azon kötelezettségnek, mellyel a magyar állam Csikvármegye lakosságának tartozik. Ezen tudatban tette meg belügyminiszter ur mindjárt a kormány megalakulása után Erdély felségélyezésére vonatkozó ismeretes nyilatkozatát, melynek lényege: mindenkit talpra állítani, aki kárt szenvedett. A kormány álláspontja nem változott és nekem a legmesszebbmenő gondoskodás a feladat, hogy a kormány intenciói megvalósuljanak. E tekintetben a legszűkebb körű ellenőrzést fogom gyakorolni, hogy a segélyezés — amennyire csak lehet — gyors, a kártérítés igazságos legyen. Egyéni kedvezményre joggal senki sem számíthat, mert a kártérítés nem szolgáltatni alkalmas arra, hogy bárki is meggazdagodjék. A kártérítés mérvét minden esetben a valószínűségben szenvedett kárnak az egyéni existenciához való fordított aránya szabja meg, olyképpen, hogy mentől kisebb existencia semmisült meg, annál fokozottabb a kártérítés, melyre az igényt tarthat. A segélyezés, természetesen helyhez kötött lévén, a megye azon részeiben, amelyekbe a visszatelepítés katonai okokból még nem történt, tökéletes nem lehet. Az ok, melyre ez visszavezethető, a harctér közelsége, hatásaiban: azon súlyos áldozatokban, melyeket a hadseregnek hozunk hál, elcéláthatólag a közel jövőben is — ha talán nem is oly mértékig mint eddig, — érezhető lesz. De ne sokaljuk ezeket egy percre sem, sőt igyekezzünk felismerni, hogy hasznos befektetést teszünk. hiszen a kölcsönhatást napról-napra észleljük azon hősies tevékenységben, mellyel hadseregünk a megye területi épségét, a lakosság tűzhelyeit védi. E védelemben a kitartást, a

harckészséget növelhetjük, rokonszenvünk, áldozatkészségünk nyilvánításával, meg nem feledkezve azon nehézségekről, nélkülözésekről, melyekkel e csapatok bámulatraméltó önfeláldozásának meg kell küzdenie.

Mindaz a soha el nem múló hála érzetét tartja ébren szívünkben hős védőink és előrelátó bölcs vezetőik iránt. E hálnak egyik megnyilvánulása a lehető legjobb viszony fenntartása katonai parancsnokságokkal, hatóságokkal, egyénekekkel. Egymás hatáskörének tiszteltetésben tartása, a magyar államiság jellegének minden körülmények között való érvényre juttatása mellett, főfeladatunknak fogom ismerni mindig a katonai hatóságokat hivatalos működésükben a megyei közigazgatás legteljesebb erejével támogatni és a lehetőség szerint örködni afelett, hogy az annyira kívánatos együttműködés zavartalan legyen. Hasonló jóindulatot kérek azonban a katonai hatóságoktól is, a megye lakossága részére, azon biztos tudatban, hogy ezen hatóságok is át vannak hatva azon meggyőződéstől, hogy a főleg az áldozatoktól való megkímélés, a tulajdonjognak lehető tiszteletben tartása csak bensőségesebbé teszik a lakosság és katonaság közti egymásrataltságot.

Miként az egész országban, úgy e megyében is, a közigazgatásnak elsősorban a háború szükségleteinek kielégítésével, másodsorban a háború okozta bajok leküzdésével kell foglalkoznia. Legfontosabb ezek között a közéleti megújulás kérdése. Minthogy ennek bármilyen megoldása kényszer rendszabályok nélkül alig lehetséges, előtérbe lép a minden állampolgártól megkivánt az a belátás, hogy minden főleg, minden mellétekintet nélkül a közélet rendelkezésére bocsássa, a saját szükségleteinek a minimálisra való szorítása mellett. Ez a hazafias álláspont megkönnyíti a hatóságok munkáját, szűk térre szorítja a kényszer alkalmazását, melynek teljes szigorú formán csak ott indokolt, ahol az egyéni kényelemszeretet, vagy a nyereségvágy megnyilatkozása észlelhető. A vonatkozó rendelkezések gyors, de igazságos és méltányos végrehajtását, a közélet megújulásának fenntartását legbátrabb ellenőrzéssel kívánom biztosítani. Jól tudom, hogy e tekintetben a háború sulya alig elviselhető mértékben nehezedik azon társadalmi osztályra, mely az államtól, társulattól, vagy magánzemélyektől nyert fizetéséből kénytelen megélni. Biztosíthatom a tisztviselői kart, hogy azon törekvésében, hogy helyzetét megjavítsa, bennem mindig lelkes támogatóra és szószólóra fog találni.

Megbénította a háború a népnevelés áldásos tevékenységét is, mely e megyében emlékeztet óta fokozott vallás-erkölcsi jellegzettséget mutat; üdvös eredményeit a közre és az egyesre egyaránt éppen a háború során tapasztalhattuk. Mindent el kell követnünk tehát a népoktatás zavartalanításának biztosítására, és ha ez ismét a harctérhez való közelségünk miatt, egyes esetekben nem lehetséges, fokozott tevékenységgel utána kell pótolni a kényszerűen elmulasztottakat, amint ennek lehetősége megadatik.

A háború okozta bajok legsúlyosabbika az a nagymérvű vagyoni megterheltség, mely az államot és ezzel minden egyes adózó polgárt a háború szükségleteinek kielégítése folytán éri, és amely megterheltségnek hátrányos mérlege főképp a háború befejezte után fog nyilvánosságra kerülni. Mindenkinél — és pedig úgy, egyeseknek mint testületeknek — kötelessége már most, de különösen a háború végeztével a lehetőségig fokozni a vagyonában, foglalkozásában, tehetségében rejlő termelő erőt a legintenzívebb munka elvégzésére, hogy a több termelés által várható vagyonerő növekedés, és a külföldi kereslet tárgyát képező hazai nyeresztermények, mezőgazdasági és iparcikkek bősége az ország pénzügyi helyzetében kedvező változást idézzenek elő. Minden erőmmel azon leszek, hogy a megye lakosságának, eme hazafias tevékenységében rendelkezésére álljak, ha ezirányú munkássága kormány támogatást, vagy segélyezést, vagy egyesek tömörülését igényeli. Természetesen mindennek előfeltétele, hogy eddigi birtok állományunkat féltve megőrizzük, és ne engedjük, — még áldozatok árán sem, — hogy olyanok kezébe kerüljön egy talpalattnyi föld is, akik a föld

nyújtotta hatalmat és erőt nem az egységes magyar állam céljainak szolgálatában óhajtják gyakorolni. Én mindenkor a legbátrabb figyelemmel fogom kísélni a vármegyében előforduló birtokváltozásokat és remélem módomban lesz minden alkalommal a kellő időben közbelépni, amikor csak az állam érdeke azt megkívánja. Közvetve ugyanezt a célt szolgálja, sőt remélem, azzal mindig kapcsolatba lesz hozható az a nagyfotosságu birtokpolitikai eljárás is, melyet a kormány a haza hős védőinek érdekében fogantatni készült. Földet a hazatérő katonáknak; olyan program, mely kárpótlás a kiállott súlyos szenvedésekért, emellett biztosítás a megélhetésre és mód a kivándorlás csökkentésére. Ezen akció részleteiben a megyei közigazgatásra fontos szerep vár, és én csak boldognak érzem magam, hogy akikkel a haza védelmében nehéz időköt éltem át, részt vehetek egyéni boldogulásuk elősegítésének munkájában.

A közigazgatás egyéb feladatai tekintetében különösen kiemelve a szociális és népjóléti intézkedéseket és teendőket, — utalok az előző miniszterelnök ur programjára. Ezt a programot a jelenlegi kormány is átvette és én ahoz hiven kívánom működésemet alkalmazni. Ezen működés nem lehet más, mint amit a törvény előír: irányítása, ellenőrzése, ha kell, vezetése a megyei közigazgatásnak, a szó szoros, azonban nem rideg értelmezése szerint. Mert miként azon felfogásban vagyok, hogy nem lehet jó az a közigazgatás, melynek főcélja az aktáknak csupán irodai elintézése, azonképpen az ellenőrző tevékenység sem merülhet ki csupán a statisztikai szempontok figyelembe vételével. A közigazgatási tisztviselőnek szabad a legkevésbé bürokratikusnak lenni, mert az életnek ezernyi különféle baja és nyomorúságának orvoslása tartozik hivatali hatáskörébe. Mindenre törvényt, vagy miniszteri rendeletet találni amugy sem lehet, a nép jelkületének ismerete, fogékonyság a népgondjai, megértés végyai iránt, röviden: a szeretet az, mely képessé teszi a közigazgatás munkáját, hogy azzá legyen, mire kötelességeinek helyes felfogása szerint hivatott: előbb nevelője, azután vezetője a gondjaira bízott népek. Az ilyen tisztviselő, az ilyen közéleti jegyző egyuttal pártatlan is, de igazságos is, és nap-nap után láthatja áldásos működésének eredményét: a nép bizalmának megnyilvánulását, minden intézkedése, minden ténykedése jóváhagyásában.

Ugyanezen elvek fognak vezetni engem is a főispáni állásommal járó hivatali kötelességek teljesítésében, a megye minden lakójával szemben, rang, valás, politikai pártállásra és nemzetiségre való tekintet nélkül.

Tekintetes Törvh. Bizottság! Készakarva kerültem eddig beszédemben minden politikai vonatkozást; elsősorban azért, mert úgy tudom, e vármegyében merőben főleg az a kapacitáció a kormány programja iránt, hiszen Csikvármegye igen nehéz körülmények között adta tanujelét az általam ifjuságom óta hiven követett függetlenségi politikához való tántoríthatatlan ragaszkodásának, ama politikához, melyhez teljes összhangban áll a miniszterelnök ur programja. Éppen azért ócsó babérra pályázom, ha itt, ezen a helyen a megelőző munkapárti kormányzat létrejöttét, működését és távozását bírálom. Nem teszem. Csak a tanulságot vonom le, a közéleti tisztesség javára. Ne kívánja tőlem soha senki, hogy a közéleti tisztesség fogalmát másképp értelmezem, mint akként: csak az lehet a közérdek igazi munkása, aki az önérdék érvénysülésének elfojtására szükséges önuralommal és fegyelmességgel rendelkezik. Politikai pártállás, rokoni összeköttetés, hivatali hatalom és egyéb képzelt jogcímek nem akadályozhatnak meg engem azon törekvésben, hogy a most említett általános elvet mindenki szemben érvényben tartsam; ezen célra: a tiszta közélet fenntartására a hatalom minden eszköze rendelkezésemre áll.

A második szempont, amely a politikai kérdések fejtegetésétől ezuttal visszatart, annak felismerése, hogy nekünk minden percre szükségünk van, hogy feladatunkat sikeresen elvégezhessük. Ezen feladat, az eddig előadottakból kitűnően, kettős. Először rekonstruálása,

azután fejlesztése a vármegyének közigazgatási, közoktatási, kereskedelmi, ipari, közlekedési, egészségügyi, kulturális téren, egy szóval: mindenütt, ahol elmaradást észlelhetünk.

En egy percig sem ringatom magamat abban a hitben, de sőt jól tudom, hogy az én erőm ennek a munkának elvégzésére vajmi csekély. És bár kijelentem, hogy mindig legfőbb törekvésem lesz, mindenivel szemben beigazolni, miként a főispáni állásnak igazi méltóságot nem a rideg tekintely, hanem a munkában való legfokozottabb részvétel ad, megis: az én munkám csak kiegészítője lehet ama munkásának, melynek elvégzésére a vármegye egész közönsége, a tiszt és jegyzői kar hivatott.

Tudatában vagyok annak, hogy e vármegye közéletének vezetői a közügyek iránti lelkesedés által irányított munkásságukban minő becses eredményeket értek el a múltban, azt hiszem, meg van minden jogom feltételezni, hogy a jelenlegi nehéz viszonyok közepette ezen tevékenységük csak fokozodni fog. A vármegye tisztviselői és jegyzői kara nehéz viszonyok között hazafiasan teljesítette kötelességeit; rajuk számítok elsősorban és tudom, hogy ezen számításomban nem csalódhatom. De ahhoz, hogy teljes és eredményes munkát végezzünk, szükségem van a tövényhatósági bizottság minden tagjának, a vármegye egész lakosságának támogatására, hiszem és remélem, hogy szerencsém lesz e támogatás megnyilatkozásaival minden alkalommal találkozni.

Kétségtelennek tartom, hogy az itt most körvonalozott munkaprogramom megvalósításához jelentős segítséget és támogatást nyernék azokban, akiket a kormány betervezett választójogi javaslata, az alkalmi élet működésébe való beleszólás jogával fog felruházni, akik tehát ezentúl eme jogosultság alapján lesznek a közelet munkásai: „hivatott munkások”, akiknek révén könnyebben fogjuk megismerhetni a nép egyes rétegeinek élet-szükségeit, boldogulásának, haladásának feltételeit, egyszerűségeit, módosításokat és lehetőségeket, munkásságunk alaposabb, éppen ezért eredményesebb is lesz.

És én nem hiszem, hogy a választói jogosultságnak, ama kiterjesztése, mely az Esterházy- és utána a Wekerle kormány programjának lételemét képezi, bárki által is joggal elvárható lenne. Magában véve igazságtalanság az egyforma kötelességekkel való megterhelés dacára a jogokkal való felruházásban különbségeket letesíteni. Ennek igazságtalanságát, másfelől a jogegyenlőségnek, a jog szabadságának szükségességét éppen itt, ahol a székelység ősi tradíciói még élnek, bővebben fejtegetnem felesleges. Csak arra kell rá mutatnom, hogy a magyar nemzet történetében a legrégebbi idők óta mindig a harcok, a hadjáratok szolgáltattak az alkalmat arra, hogy azok, kik kevesebb joggal — az igaz, hogy kevesebb kötelességgel is, — bírtak, vezessék, bátorságuk, szolgálataik révén megszerezhessek maguknak a több jogot és a mostani választói jogosultságnál bizonyára nagyobb hatalmat jelentő nemesi rend tagjai közé való felvételt. A jogszerzésnek az alapja tehát a harcban való rátermettség volt, miként a mostani jogkiterjesztést is első sorban a világháború indokolja. Aki a világháborúban becsületesen részt vett és pedig akár a fronton harcolva, akár a front mögött bent az országban produktív munka elvégzésével, aki ilyenképpen hozzájárult a haza megvédéséhez, az bebizonyította alkalmasságát a haza további fentartásának munkájához, a nemzet jövő sorsának intézéséhez is, jogcímet nyert a választói joghoz. Ennek a jogkiterjesztésnek nem állhat utjában az, hogy az ország minden lakosának anyanyelve nem magyar, mert hiszen ennek dacára tagja az egységes politikai magyar nemzetnek, s amíg ezt lélekben érzi és tetteiben hű a magyar állam eszméje iránt, joggal megkövetelheti az egyforma elbírálást. **Nem lehetünk tehát szükkeblűek, de legyünk kényesek, legyünk érzékenyek az állam iránti hűség megkövetelésében, erősek és következetesek az ezen hűség ellen vétők megbüntetésében:** sújtván őket személyük szabadságának elvételével, vagyonuk és politikai jogaik örök időkre szóló elkobzásá-

val. És mindenek felett nyissuk ki a szemünket és lássuk meg, hogy körülöttünk mindenütt belső átalakuláson mennek át a nemzetek, a fejlődés mindenütt a demokratizálódás felé halad, a választói jog reformja után; ne gondolja senki, hogy Magyarország a kor szellemétől elzárkózhatik, ha tehát kötelességet akarunk teljesíteni, a mozgalom élére kell állnunk, hogy azt helyes irányba terelhesük. A helyzet felismerése: ez jelenleg az intelligencia igazi szerepe, hasonlóan a nemességéhez 69 év előtt, mely önként ruházta át jogait a haza fejlődése érdekében és ezzel biztosította vezető szerepét.

A jog kiterjesztés belső átalakulást fog létrehozni. Ezt hasznosnak, üdvösnek tartjuk, és sokunknak erős a meggyőződésünk, hogy ez a belső átalakulás elő fogja segíteni a béke létrejöttét, ama békét, mely — reméljük ezt — a most még harcban álló nemzetek megegyezését fogja tartalmazni a közös együttműködésre, hasonló világháború elkerülésére.

Nyugodt bizalommal várjuk az időt, mely ezt meghozza, mert tudjuk, mert érezzük, hogy miként nem voltunk a múltban, úgy nem vagyunk követelők a jelenben sem, midőn a sorstól csupán hazánk sértettségének fenn tartását kerjük. Ezt kérni, ezt követelni, ennek elismerését kikényszeríteni, évezredek jogunk hatalmaz fel. Tehát igazunk van. És ha ellenségeink dacára ismételtén kifejtett békekészségünknek, arra kényszerítenek, hogy tovább harcoljunk, ügyünk igazsága megadja mindnyájunknak az erőt, hogy minden kishitűséget félre téve, lebirjuk a további küzdelmeket és szenvedéseket is.

Ezek után pedig, elfoglalom Csikvármegye főispáni székét és Isten áldását kérem munkámra.

A programbeszédet viharos tetszés és éljenzés követte, melynek elhangzása után Szász Lajos főjegyző, a vármegyei tisztviselők nevében az alábbi beszédben üdvözölte a főispánt:

Méltóságos Főispán Ur!

Csikvármegye törvényhatóságának tisztviselői kara nevében üdvözölöm Méltóságodat. E tiszt kar, melynek üdvözlését tolmácsolni szerencsés vagyok, az önértetes szerénység, a hazafias, kitartó munka és kötelességtudás, valamint a felsőbbek iránt való tiszteletadás iskoláját járta és tanult abban szorgalmasan.

Faj azonban bevallanunk, hogy ezen iskola üdvös tanításaitól, melyeket korábban eltanulhatatlanul követtünk, — a több mint 3 éves háború és a letűnt kormányrendszer kényszerűségei több kevesebb elhajlással eltérni kénytelenítették.

A tiszt karunk az önértetes szerénység útjáról le kellett lépnie akkor, midőn azt látta, hogy boldogulását, előrehaladását csak a lealázó meghunyászkodás, esetleg a hangos reklám vagy éppen az elvtagadás biztosítja csupán.

A kitartó, hazafias munka, a lelkiismeretes pontosság, az ügyek szeretete és az odaadás erőneinek veszíteniük kellett intenzitásukból akkor, amidőn a stréberek, a hangosak, a pózmesterek sikereit látta, — avagy a midőn a boldogabb időkét élt családapa gyötrő gondolatok között kél és fészki, a midőn munkasztafához fájó tudattal ül le, mert otthon nélkülöznek, nincs fűtő, nincs világító anyag, hiányos a ruházat, kevés a táplálék stb., nem lehet a tisztviselő munkája olyan és annyi, mint a minőt és a mennyit a sorsával megelégedett ijesztő gondolatoktól mentes férfitől elvárhat a vármegye, az ország és a magyar társadalom.

A felsőbbek iránt való tiszteletnek veszítenie kellett őszinteségéből akkor, midőn arról kellett tudomást szereznie, hogy magasabb, igen magas állású férfiak önérdékből, a közrovására szennyes manipulációknak lettek részeseivé.

Mindezen nyomoruságok országosak és általánosak, a mi speciális helyzetünket azonban 1916. augusztus 28-ika tette majdnem mindnyájunkra nézve végzetessé, a midőn az oláh orvátadás következtében földönfutókká lettünk.

Családainktól elszakítva, mindenünket hátrahagyva, a pusztaságot megmentése céljából faluról-falura, városról-városra, könyöradományokból élve futottunk át az ország két-harmad részén s a midőn a galád ellenség lívonulása után székhelyeinkre visszatértünk, lakásainkat füstölögve, romokban, a legjobb esetben teljesen kifosztva üresen találtuk.

Tisztikarunk fiatal erőit a hadviselés vonta el tőlünk, némelyikét a jótékony halál váltotta meg, mások pedig a megpróbáltatások következtében munkaképtelenné váltak s ezek miatt létszámban megapadva, gondoktól lenyűgözve, szegényen, kifosztottan állunk Méltóságod előtt és ha nem remélünk azt, hogy a magas kormány a Méltóságod tiszteletreméltó személyében szerencsés kézzel kiválasztotta, megtalálta azon férfit, ki bennünk a csüggedést leküzdeni, a lankadt erőket feifriszíteni, anyagi helyzetünket megjavítani képes és hajlandó, — valóban nem volnánk képesek kiragadni magunkat a kétségbeesés örvényétől.

De bizunk Istenben, hiszünk a jobb jövőben és mindenek felett bizakodással eltelve nézünk Méltóságod komolyan tett és komolyan vett ígéreteinek, terveinek és nemes szándékainak beváltása, beteljesedése elé, — és e hit ez a bizakodás felemel bennünket odáig, hogy Méltóságodnak szerény tehetségeinket, megmaradt erőinket őszintén felajánlva, erőt, kitartást, szerencsét és sikert kívánjunk azon nehéz és fáradságos munkához, melyhez most Isten segítségével hozzá kezdeni fog.

Szabó György gyergyói kerületi főesperes Csikvármegye törvényhatósága nevében üdvözölte az új főispánt. Beszédében a demokratikus haladás szükségét hangsúlyozta és kijelentette, hogy a magyarságot az általános választójogtól nem félti, de bizik abban, hogy a választójog megalkotásánál a speciális erdélyi viszonyokra tekintettel lesznek. Nyomatékosan követelte, hogy a megbízhatatlan elemek határainkról távolítottassanak el és vezetessék be a telepítés. Beszéde végeztével biztosította az új főispánt Csikvármegye törvényhatóságának bizalmáról és támogatásáról.

Dr. Gross Tivadar gyergyószentmiklósi kir. közjegyző a gyergyói függetlenségi és 48-as párt nevében üdvözölte Tolnay főispánt, mint a függetlenségi eszmék törhetetlen harcosát. Kijelentette pártja nevében, hogy az Esterházy-majd Wekerle-kormány programját magukévá teszik, követelik a demokratikus választójogi törvényjavaslatok sürgős betervezését és Erdély rekonstrukciójára külön miniszteriumot.

Végül T. Nagy Imre kir. tanácsos fejtette fel aggodalmait a radikális irány eszméivel szemben. Utalt a magyarság supremáciájának féltett kincsére, melyet a demokratikus jogkiterjesztésnek tuftengése végveszélylyel fenyeget. Szavait a törvényhatóság több ízben élénk helyesléssel kísérte, de természetesen akadt ellenmondás is. Végül a vármegyei munkapárt nevében üdvözölte a főispánt és biztosította minden közhasznú ügyben támogatásáról.

Több felszólaló nem lévén, Tolnay főispán köszönetét fejezvé ki a megjelenteknek és a közgyűlést bezárta.

Tisztelgések.

Nyomban a közgyűlés berendezése után Fejér Sándor alispán vezette tisztelgésre a vármegye és két város tisztviselőit. A főispán meleg szavakkal emlékeztetett meg a hadbavonultak családjairól és a közigazgatás szociális kötelességeiről. Kérte a tisztviselők lelkes és kitartó támogatását, hogy a háború okozta nehéz feladatokkal sikeresen megbirkózhasson,

Megnyugtató kijelentéseket tett a kártérítési eljárásról és a tisztviselők napi-dijairól.

A hunyadvármegyei küldöttség részéről Lázár László, a papság részéről Bálint Lajos felcsiki kerületi főesperes, a pénzügyigazgatóság részéről Schuster Olivér kir. tanácsos, pénzügyigazgató, a tanügy részéről dr. Berze Nagy János kir. tanfelügyelő, az államépítészeti hivatal részéről Végh István József kir. műszaki tanácsos, a posta részéről Várady Zsigmond posta- és távirdafelügyelő, a vasut részéről Merza János állomásfőnök, a községi és körjegyzők részéről Arpa Lajos szárhegyi községi jegyző üdvözölte Tolnay Lajos főispánt. Megjelent még a főgimnázium, tanítóképző és földmivesiskola tanári kara és még többen.

Utolsónak a gyergyói függetlenségi és 48-as párt küldöttsége jelent meg a főispánnál, ki előtt Vákár P. Arthur lapszerkesztő ismertette a párt álláspontját, a főispán elé terjesztette a párt személyi és tárgyi postulatumait és egyéb konkrétumokat.

A belügyminiszter óhajításához képest bankett nem volt és így a vidéki tagok is csakhamar elszéledtek hazafelé.

Az erdélyi oláhság a pópák üzelmei ellen.

Campeanu Illés arulása.

Sereghy László, a magyar gör. kath. püspökség erdélyi vikáriusának titkára érdekes nyilatkozatot tett az erdélyi oláhoknak azon egyre nagyobb arányokat öltő törekvéséről, hogy a magyar egyház kebelében tömörüljenek és ezáltal véget vessenek az oláh pópák közismert izgatásainak.

Az ellenséges seregek eltakarodása után — ugymond — amikor a rendes munka már kezdetét vette, egyes oláhajkuak által lakott községekben, ezrével jelentkeznek a görög

keleti valláshoz tartozó, de hazafias érzelmi oláhok, akik azt kérik, hogy vegyék föl őket a görög katolikus egyházba, mert nem akarnak ez után az oláh pópák alá tartozni, hanem az a kívánságuk, hogy mint magyar alattvalók, akik hűségesekek a magyar hazához, a hajdudorogi görög katolikus magyar püspök alá tartozzanak.

Ezeknek az oláh községeknek nincs pópájuk, ugyanis a magyar államhoz hűtlenné lett oláh pópák egyrésze az ellenséggel együtt menekült el a falujából, a többi hazaárulóval pedig végzett a magyar igazságszolgáltatás sujtó keze és így mindazok az oláhajku, görög keleti vallásuaktól lakott egyházközségek, amelyeknek a pópájuk hazaáruló lett, most pap nélkül maradt. Jellemző és örvendetes, hogy ezeknek az egyházközségeknek a tagjai bár oláh ajkuak, nem az oláh püspökhöz mentek papokért, hanem a gör. kath. erdélyi vikáriushoz.

Természetes, hogy a püspökségen, ahol a legnagyobb örömmel halloták az erdélyi oláhok hazafias törekvéseit, igyekeznek eleget tenni az áttérő görög keletiek kívánságának és az egyházmegye többi részeiben nélkülözhető lelkészeket leküldi Miklósy püspök az erdélyrészi új hitközségekbe.

Ugyancsak a napokban három fölötté érdekes memorandum érkezett Nyiregyházára Miklósy püspökhöz. Ezekből az egy célt szolgáló és egy tárgyú memorandumokból kiderül, hogy Erdélyben a nyiregyházi görög katolikus magyar püspökséghez tartozó egyházak lelkészei valamennyien hűségesekek maradtak a magyar hazához, egyedül a gyergyószentmiklósi görög katolikus egyház plébánosa pártolt át az oláhokhoz, akikkel el is menekült.

Ennek a hazaáruló papnak az állása most kerül betöltés alá és a gyergyószentmiklósi egyházközség memorandumát küldöti a püspökhöz, akit arra kérnek, hogy a több ezer főből álló egyház plébánosává magyar érzelmi, kipróbált hazafiságu lelkészt küldjön. Hasonló kérelemmel fordult a püspökhöz a gyergyószentmiklósi polgármester és Csikvármegye alispánja is.

Beszerezési csoportok megalakulása.

Csikszereda, augusztus 30.

Az élelmi és háztartási cikkek árának a háboru kezdete óta folyton fokozódó emelkedésére és az említett cikkek beszerzésének nehézségeire való tekintettel, a tisztviselőknek immár elodázhatatlan existenciális kötelességévé vált, hogy beszerzési csoportokba tömörüljenek. E tömörülés biztosítja egyrészt tagjaik részére az elsőrendű tömegfogyasztási cikkeknek beszerzését, másrészt a nagyban való vásárlás előnyeinek kihasználását.

E beszerzési csoportoknak célja az, hogy olcsó és jó minőségű élelmi és háztartási, főleg pedig elsőrendű tömegfogyasztási cikket nagyban beszerzzenek és a beszerzett cikketek tagjaik részére könnyen hozzáférhető módon, lehetőleg nagyobb mennyiségekben, a beszerzési és kezelési költségek alapján megállapított olcsó áron, a családtagok számához mérten megállapított arányban kiszolgáltassák.

A beszerzési csoportok ügyeinek intézését és vitelét az érdekelt alkalmazottak kebeléből alakított megfelelő, a szükséges kereskedelmi mozgékonyssággal rendelkező szervezetek látják el, a gyors lebonyolítást biztosító, minél kevesebb költséget igénylő eljárás mellett.

Miután a tapasztalat azt mutatja, hogy a beszerzési csoportok fényesen beváltak, pénzügyminiszter elhatározta, hogy a már létesített és ezután megalakítandó beszerzési csoportoknak forgatóke céljaira megfelelő összegű kamatmentes előleget engedélyez. Így a budapesti pénzügyi alkalmazottak beszerzési csoportjának 250.000 korona kamatmentes előleget engedélyezett.

Pénzügyminiszter leirata szerint Csikvármegye területén legalább is Csikszeredán és Gyergyószentmiklóson volna alakítandó a tisztviselők részére egy-egy beszerzési csoport, ami annál könnyebben megvalósítható, mert itt már életképes fogyasztási és beszerzési szövetkezetek működnek.

Tolnay Lajos főispán, alighogy beiktatták állásába, három napra rá már összehívta a hivatalfőnököket és felkérte a beszerzési csoportok megalakítására.

Az értekezleten csaknem az összes hivatal-

A „CSIKI LAPOK” TÁRCAJA.

Beszélgetés.

(Északi harctér).

(A tűz mellett katonák ülnek bóbiskolva. — Köztük néhány könnyebben sebesült, kiknek már nem jutott hely a Hilfsplatzon. Az éjjel támadás volt. Már virrad.)

Tamás: Aztán mond meg otthon, hogy még élek, engem tán a golyó sem fog, csak a szívemmel vagyok baj, néha azt hiszem, majd megreped . . . és, hogy imádkozzanak értem, mert én nem tudok . . .

János (a sebesült): Megmondom Tamás és imádkozom helyetted én is. Ládd-e, mikor láttam, hogy golyó ért, mikor mint forrásból kibugyant a vér és sajogni kezdett az egész testem a kis láztól, azt hittem: ez a halál. Oszk kinyitottam a szemem s téged láttalak mellettem, bizony mondom neked Tamás, könnyes volt a szemed és imádkoztál. Mi lőtt?

Tamás: Nem volt az ima. A halálról gondolkodtam, arról a kis likról, mit beléd lótték, hogy életet ontsanak a halálra gondoltam testvér, mely most már nem is ellenség, de nyugtató, csöndes barát, estvéli imádság néha, mely besurran a szívbe és elaltat, lágyan, selymesen, örökre. A halálra gondoltam testvér, mely folyton kerülget, játszik velünk, az életünkkel, mert nagyon, nagyon szeret bennünket, fáradt katonákat. A haláltól itt nem lehet félni. Ahogy ott feküdtél, megszá-

pültél testvér, a ráncaid kisimultak s a fáradtság, mely lomposá tett és szomorúvá, csudálatosan eltűnt rólad. Ugy feküdtél ott, mintha aludnál otthon, békésen, párnán. Azután megnéztem a halottakat. Már összegyűjtötték, szépen egymás mellé lefektetve, kinyújtóztatták őket. Sokan alig látszott, hol ment be a gyilkos golyó. Olyanok voltak, mint a gyermekek, ha játék után fáradtan, alszanak. És én hirtelen megdöbbsentem magamtól: én élek, engem nem találtak el. Ujjongani kellett volna, de én szégyeltem magam a halottak előtt, mert élek.

János: Szegény Tamás . . . egyszer én is éreztem ilyesfélét . . . aztán pedig egy hüvös éjjelen, támadást vártunk, egybevettem éppen életet és halált. Akkor te rád gondoltam . . . hogy azt hiszed, magad baja, szomorúságod ellen gyógyszer a halál . . . s hogy mi lesz velem, ha meghalok. És ezen az éjjelen tisztán megéreztem: itt már nincsenek határok. Te úgy jársz, mintha magadban hordanád a halált, mások — halottak — úgy fekszenek itten, mint fáradt, de megbékélt katonák. Élet és halál . . . élet és halál, ez harcolt akkor . . . szerethetem-e az életet annyira, hogy féljem a halált, s beletörődéssel a halálba lehet-e nem szeretni az életet?

Pál (öreg katona, egészen ósz, szennyes, megtépett): Hadd szólak én is . . . Paraszti ószszel sokat gondolom róla. Akkor pedig len különösen, mikor szakaszomból fiam egymagam maradtam. A többi árva ott pusztult. Hogy hát mért maradtam meg éppen én? Annak ott,

szíven lótték, öt pulyája volt, felesége. Mert nem éppen én egymagam lévő szegény zsellér pusztultam? Más meg mátkát hagyott otthon s még itt is arról beszélt, milyen házat épít magának. Mért ez, mért nem én? Volt-e a halál kegyetlen, vagy válogatós tán?

Én mondom néktek: igazsága van a halálnak, becsületes mégis. Nekünk így kell hinni. És nem is félünk tőle. Pukk . . . nem élek. Patika se kell, orvos se kell, észre se veszem, s nem élek. Hát volt-e valaha ilyen jószágosan könnyű a halál? Te most János öcsém megmenekedtél, de azért csunyán érzed a szelét. Haza méssz, fehér ágyat kapsz a kórházban, ágyat, melynek jószágos puhaságát mi már éve mulott, hogy feledjük, s kívánjuk. János, néked — ha majd a plafonra mered a szemed — csak az életre kell gondolnod és soha a halálra. Mert a halál a harcok katonák társa, a mi barátunk, a mi ösztökénk, urunk. Én értem Tamást. De ő nem érti magát. Más itt minél többet gondol elhagyott életére, annál közelebb csalja magához a halált. Tamást nagy keserűség érte. Azt mondotta akkor: jó hely, igen jó hely neki a harc s békés barát a halál. S most észre se veszi, minél jobban barátkozik a halállal, annál nagyobb úr lesz felette az élet, ő ezt nem is tudja. De nézzétek, ő a legerősebb köztünk, a legvigabb mindig, nem aggasztja a félelem, nem bántja a gond. Halni készül, panaszkodik, hogy nem tud imádkozni s egyre életrevalóbb, érettebb lesz. Ha virrad s ő felugrik a nyugodt alvásából mikor meg-

vezetők megjelentek, még Gyergyószentmiklósról is.

A főispán meleg szavakkal üdvözölte a megjelenteket, majd részletesen ismertette a beszerzési csoportok megalakulásának feltételeit.

Az értekezlet beható tárgyalás után kimondotta, hogy a beszerzési csoportok Csikszerezeda és Gyergyószentmiklóson megalakítja és az alakuló közgyűlés 8 nap alatti előkészítésére kiküldi Schuster Oliver pénzügyigazgatót, dr. Györgypál Domokos vm. tiszti főügyészt, Vitályos György földmivesiskolai igazgatót Csikszerezedába és Orel Dezső polgármestert, Paraszkay Gyula járásbíró és Veress Lajos főszolgabíró Gyergyószentmiklóásra.

Az alakuló közgyűlés Csikszerezedában szeptember 6-án lesz s körülbelül ugyanakkor Gyergyószentmiklóson is.

A főjegyző és tisztviselők afférja.

Miután Szász Lajos vármegyei főjegyzőnek az installációs közgyűlésen elhangzott beszédében foglalt egyes kijelentések, mely beszéd szó szerinti szövegében a Csiki Lapok más helyén közölve van, többekben azt a hitet keltette, hogy az abban foglalt megállapítások dehonosáló része a csikmegyei közigazgatási tisztviselőkre is vonatkozik — a vármegyei tisztviselők sértve érezték magukat s ezért dr. Tauber József és dr. Kovács Albert törvényhatósági bizottsági tag urak által, Szász Lajos főjegyző urtól magyarázatot kértek, illetve a gyanúsítani vélt tisztviselő, vagy tisztviselők megnevezését kérték.

Ezen eljárásokról következő levelet intézték hozzám:

Nagyságos

Fejér Sándor urnak
Csikvármegye alispánja

Csikszerezeda.

Az Általad és többi vármegyei tisztviselőtársaid által írásban nekünk adott megbízás alapján, a megbízásban foglalt következő szövegnek:

rázza magát s kétfelé tárja szibbadt kezét s arcát a friss nap felé veti: bizony imádkozik ő, vig, ujjongó imádságot mond az életnek, a hajnalnak, napnak. Az életet — látjátok — nem lehet lobítani a halál nélkül s ki megnyugvással magába zárta a halált, azé az élet.

Tamás: Talán igazad van. Nagy, pompás békesség van lennem. Tán a halál békessége. De talán: az élet nyugalma. Nem tudom. A nagy bánatot, mely olyanná tett, mint amilyen vagyok, már nem érzem. Nincsenek kis gondjaim többé, lauzserelemmel, kenyérral. Élet és halál: ez a kettő minden. Engem a haláli gondolata nem enged s bennünket, kik régen borzadtunk tőle, hogy kiaprózzam napokra és vágyakra: mi az élet: S boldog vagyok; soha ilyen boldog, nyugodt nem voltam. S imádkozni is megtanultam. Ugy érzem, hogy minden nyugodt, derűs napomnak tudata zsoltár, hozsanna és minden. Kinek köszönjem ezt, az elveszett életemnek, vagy a halálnak, kit magamba zártam, kivel megbékéltem s kivel megbékélt az életem is.

Pál: Igen, csuda történt benned s tán mindanyunkban, boldogságos, isteni csuda. Az élet kibékült a halállal, Kain Abellel.

János: Na hát megyek, reggel van. Megáldjon az Isten benneteket. Én meg elviszem inuen izenetül haza a szent frigyot. Az élet és a halál barátságát. Kain és Abel megbékélését.

»Voltak tisztviselők, kik anyagi érdekből a meg nem engedett vagyonszerzés piszkos fertőjébe süllyedtek«, »voltak olyanok is, kik addig vallott politikai meggyőződésüket feladva, a hatalom szolgálatába állottak«, mint a Szász Lajos vm. főjegyző ur által a főispáni beiktató közgyűlésen tartott üdvözlő beszédében használt kifejezések felolvasása mellett, Szász Lajos vm. főjegyző urtól nevetekben magyarázatot és az apostrofált tisztviselők személynkénti megnevezését kértük azzal, hogy magyarázó nyilatkozatát hirlapban közzé tételhetnék és a legközelebbi törvényhatósági közgyűlésen Szász Lajos főjegyző ur ezen adandó nyilatkozatának megfelelően reparáló, felvilágosító kijelentéseket tegyen;

mert a fentt inkriminált kifejezések a közgyűlésen jelenvolt bizottsági tagok és vendégek igen nagy részében azt a tudatot keltették, hogy Reátok vármegyei tisztviselőkre vonatkoznak.

Szász Lajos főjegyző ur erre a következő nyilatkozatot tette:

»Mindenekelőtt tiltakozom az ellen, hogy közgyűlésen elmondott beszédemért bárki is magyarázatot kérhessen tőlem vagy felelőségre vonhasson azért.

Különbösen is valótlán, hogy a nekem felolvasott és inkriminált kifejezéseket használtam volna. Azok az én közgyűlési beszédemben benne nem foglaltattak.

Egyébiránt beszédemnek teljes szó szerinti szövege a közgyűlés jegyzőkönyvében benne foglaltatik és az bárkinek rendelkezésére áll.

Ezen kivül elmondott beszédemhez semmiféle magyarázatot nem adok, sem pedig hirlapi közzétételre szolgáló nyilatkozatot nem teszek.

Nem vagyok végül hajlandó arra sem, hogy a legközelebbi törvényhatósági közgyűlésen, a főispáni beiktató gyűlésen elmondott beszédemhez reparáló magyarázatot fűzzek. Ha pedig említett beszédem miatt a közgyűlésen bárki által is megtámadtán, a megtámadás minőségétől teszem függővé elhatározásomat, hogy e tárgyban nyilatkozom-e és mi módon.

Ezzel nb. megbízásokban eljárva, ennek lenti eredményét ezennel van szerencsénk tudomásotokra hozni.

Csikszerezeda, 1917. augusztus hó 28-án.

Kiváló tisztelettel

őszinte hiveid

Dr. Tauber József s. k.

Dr. Kovács Albert s. k.

Ezután Szász Lajos főjegyző ur, írásban a következő kijelentést tette:

Nagyságos

Fejér Sándor alispán urnak

Helyben.

Tisztelt Barátom!

A dr. Tauber J. és dr. Kovács A. urakhoz, mint törvhat. bizotts. tagokhoz intézett írásbeli felkéréseket és megbízásokra nevezett uraknak azért tagadtam meg minden felvilágosítást, mert veszélyes precedenst látnék abban, ha egy bármely közgyűlésen elhangzott beszéd, való vagy félreértett szövegéért a szónokot törvényhatósági tagok, mint ilyenek voanák kérdőre.

Minthogy azonban saját kijelentésem szerint is tökéletesen elegendőnek tartod azt, ha beszédem félreértett tartalmát egy hozzád intézett levélben magyarázom meg, elfogadom eme formát és a következőket van szerencsém kijelenteni.

Beszédem hivatalos szövegéből, mely a közgyűlési jkvben teljes egészében foglaltatik és a melynek egy sajátkezűleg aláírott példányát ide mellékelem, kétségen felül kiderül, hogy abban a megbízó levelekben incriminált mondatok egyáltalán nincsenek, elő nem fordulnak.

Már most miután szerintem és saját szavaid szerint is helyesen értelmezett beszédemből kartársaim meggyanusítása ki nem magyarázható — minden ezzel ellen-teszes állítás cáfolata főlöszlegesen látszik ugyan, de mert értesültem arról, hogy ilyen félreértés mégis fordult elő és mert izlés-telen dolognak tartanám, hogy a főispáni

installációs közgyűlésnek ilyesféle utóhangjai legyenek, megnyugtatóstokra kijelentem, hogy nem volt szándékom csikmegyei kartársaimra gondolni akkor, a midőn éppen az ő nevükben országos és általánosan ismert esetekről, mint elítélendő dolgokról emlékeztem meg és így természetesen nem is akartam és nem is szándékoztam azt, hogy őket megsértsem vagy meggyanusítsam, ennél fogva csak sajnálni tudom, ha félreértés következtében nekik, akár másoknak ilyes érzéseik vagy gondolataik támadhattak.

Tisztelettel kérek, hogy ezen nyilatkozatomat kartársainknak is tudomására hozni sziveskedjél.

Csikszerezeda, 1917. augusztus 29.

Szász Lajos,
vm. főjegyző.

A hadikárosultak segélyezése.

Csikszerezeda, augusztus 28.

A belügyminiszter az Erdélyrészi Vissza-telepítő Bizottságot még június havában megszüntetvén, az erdélyrészi ellenséges betörés következtében létükben megtámadott existenciák támogatását teljesen Széll József marosvásárhelyi kormánybiztosra ruházta, ki az Országos Hadsegélyző Bizottsággal a következő megállapodásokat létesítette:

1. Segélyezésben csakis a meddőnek tekinthető (nyugdíjasok, kegydíjasok) vagy oly csekély gazdasági erőt képviselő existenciák részesítendők, amelyeknél nem tételvezhető fel, hogy a kamatmentes kölcsön nyújtotta támogatás felhasználásával, saját gazdasági erejük-ből talpra állhatnak.

2. Kamatmentes törlesztéses kölcsön nyújtásával segítségben azon kisebb gazdasági erőt képviselő existenciák részesítendők, kik önére-jük-ből képesek létüket újból megalapozni. — Ilyeneknek tekintendők a kisbirtokosok, kisebb kereskedők és iparosok, ez utóbbiak csak az esetben, ha az Országos Hadsegélyző Bizottság által, a kereskedelmi és iparkamarák közbenjöttével megindított segélyezési akció keretében nyert segélyeken felül, a veszélyeztetett existencia megmentése további támogatást tenne indokolttá.

Ily kamatmentes, törlesztéses kölcsönt az Országos Hadsegélyző Bizottság rendszeren 3—5 évi időtartamra közvetlenül megfelelő telekkönyvi biztosítás mellett folyósít.

3. A kisebb és nagyobb (gazdasági) középbirtokosok részére kamatmentes kölcsön folyósítva nem lesz. Ezek kölcsön igényeikkel a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségéhez utasítatnak. Az Országos Hadsegélyző Bizottság azonban az eképp nyert kölcsönök kamatterhének egy részét indokolt és rendkívül méltánylást érdemiő esetben, kivételesen az egész kamatterhet is kész átvállalni.

Az erdélyrészi átlagviszonyok között a birtokoknak kiterjedés szerinti minősítése tekintetében a következő osztályozás tekintendő irányadónak:

1. Kisbirtok legfeljebb 50 kat. hold,
2. Kisebb középbirtok 50—200 kat. hold,
3. Nagyobb középbirtok 200—600 hold.

A segélyt vagy kamatmentes kölcsönt kérelmezők igényjogosultsága, a közöltek alapján, esetről-esetre a kérdés felvételénél, a helyszínén lesz eldöntendő és ehhez képest a segélyezésre vonatkozó javaslat az elsőfoku hatóságoknál, községi előljárási hatóságoknál található kérdőívek kitöltésével elkészítendő, amelyhez csatolandó a hadikárfellevő bizottság hiteles kárfelvétele kimutatása, vagy ennek hiányában — amennyiben a hivatalos kárfelvétel még nem történt volna meg — egy hiteles becslésről szóló jegyzőkönyv, továbbá a kamatmentes kölcsönt kérelmezőknél: mindezen előbb felsorolt okmányokon kívül, a jelzáló biztosítására, a telekkönyv mindhárom lapjának hiteles másolata.

A kérelmezőket segélyre a polgármesterek és főszolgabírák veszik fel és beküldik a vármegye alispánjához. Az alispán a gazdasági felügyelő írásbeli véleményét is bekéri és az így felszerelt kéréseket, saját javaslata kíséretében felterjeszti a kormánybiztoshoz.

Ez a kormánybiztos 9728—917. kb. számú új rendeletének a tartalma, mely az ezután követendő eljárást is szabályozza.

Félreértések elkerülése végett hangsúlyozzuk, hogy azok a kereskedők, gazdák, iparosok és vegyes foglalkozásúak, kik kéréseiket a vármegye főispánjához már régebb beadták, ha segélyezésben vagy kölcsönben öhajjanak részesülni, a fenti módon felszerelt kéréseket adjanak be, mert a főispánhoz beadottak a vármegye alispánjához tetetnek át, ugyszintén az a többi szék is, melyek még a Visszatelepítő Bizottságtól maradtak vissza a kormánybiztosnak. Ezek újból felszerelendők lesznek, vagy pedig egészen új, fenti módon felszerelt kérésekkel pótlandók, mert az eddig beadott kérések tárgyalás alapjául nem szolgálhatnak.

A vármegye főispánjához tehát csupán a tényleges polgári közalkalmazottak és a nyugdíjasok előleges kártérítési segélyezésére tartozó Tolnay főispán a napokban kapott kezéhez az Országos Hadsegélyező Bizottságtól 250.000 koronát, mely már kiutaltatott és a legközelebbi napokban a csikszeredai kiz. adóhivatalnál felvehető lesz.

Csupán a postamesternek előleges kártérítési segélyezése késik még, de előreláthatólag közelebből ez is kiutalható lesz.

Minthogy azonban a közalkalmazottak csupán felelős tisztségüket kapták meg előleges kártérítési segélyül, ami oly csekély karosodásukhoz képest, hogy abból a legszükségesebbet sem lehet beszerezni, Tolnay Lajos főispán e kérdésben illetékes helyen már intervegni és alapos remény van arra, hogy a közalkalmazottak már most jóval nagyobb összegű előleges kártérítési segélyben részesülnek. Ennek az előmunkálatai 8—10 napot vesznek igénybe és akkor abban a helyzetben lehet a főispán, hogy illetékes helyen részletes és határozott javaslatot tehet.

Ami pedig a gazdák, kereskedők, iparosok stb. segélyezését és kölcsönben való részesítését illeti, nem titkolhatjuk el, hogy a kormánybiztos fent ismertetett rendelete alapos kiábrándulást és csalódást okozott az érdekelték között. Ezt észrevették illetékes helyen is és remény van arra, hogy a rendelet ridég tartalmán és szellemén enyhíteni fognak.

KÜLÖNFELEK.

— A gyergyóalfalui áll. polg. fiúiskola hoz a vallás- és közoktatásügyi miniszter két tanárt — Kaitár Károlyt és Medzihradsky Pétert — helyeztet át. Ezen áthelyezés örvedetes jele annak, hogy az ottani iskola megnyílik. Ezt a körülményt érdekelt szülők figyelmébe ajánljuk.

— Új hadikárfellevő bizottságok. A vármegye főispánja a hadikárok gyorsabb felvétele érdekében a felcsiki és kászonalcsiki járások területére, kizárólagos hatáskörrel, hadikárfellevő bizottságokat alakított. A felcsiki bizottság elnöke dr. Sándor Gyula főszolgabíró, a törvényhatóság részéről rendes tag dr. Nagy Béni, póttag Csizser Pető, a földművelésügyi miniszter részéről erdőgazdasági ügyekben Bodor Gyula főerdőtanácsos, helyettese Sztankó Zoltán erdőgondnok, mezőgazdasági ügyekben de Place József gazdasági felügyelő, helyettesei Vitályos György, Pálosi Géza és Paláncz Sándor gazdasági tudósítók; a kereskedelemügyi miniszter részéről Donner Kornél marosvásárhelyi iparfelügyelő és végül a pénzügyminiszter részéről Bódy István budapesti kataszteri főmérnök. A kászonalcsiki bizottság elnöke Bartalis Agoston főszolgabíró, a törvényhatóság részéről András Lajos rendes, Csoboth István póttag; a földművelésügyi miniszter részéről erdőgazdasági ügyekben Bodor Gyula főerdőtanácsos, helyettese Rákosi István erdőgondnok, mezőgazdasági ügyekben de Place József gazdasági felügyelő, helyettesei Todor István, Rákosi István és Csoboth István

gazdasági tudósítók; a kereskedelemügyi miniszter részéről Donner Kornél marosvásárhelyi iparfelügyelő és végül a pénzügyminiszter részéről Török János budapesti kataszteri mérnök. A gyergyószentmiklósi járásba a második hadikárfellevő bizottságot a főispán legközelebb szintén megalakítja.

— Népfelkelesi bemutató szemlék. Az 1897—1899 evekben született népfelkelek bemutató pótsejméje vármegyénkben az alábbi napokon tartatik meg: Gyergyószentmiklós városban szeptember 9-én, a gyergyószentmiklósi járásban Gyergyószentmiklóson szeptember 9—10-én, a szászvári járásban Szászváron szeptember 12-én, Csikszere-dai városban szeptember 14-én és a kászonalcsiki járásban szeptember 16-án.

Csikszere-dai városban a csikszere-dai gazdasági tanács szeptember 11-én délelőtt 8 órakor Csikszere-dán, a városhaza előtti terezen 50 darab négyfel éves iskolai cikat a köztársasági ideológiát tanul. Csikszere-dai mezőgazdasági foglalkozók a városházán, ügyvezetők és lakosok a városházán, a városházán tartottak. A közönségi előadások által támogatott kerények beadatok a gazdasági felügyelőszékhez.

— Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Rákosi Károly gyergyószentmiklósi áll. foglalkoz. tanárt VII. Gueimánó József Gerbauer Árpád gyergyószentmiklósi foglalkoz. tanárokat a VIII. főosztály osztályba kinevezte.

A hadsegítési és népjóléti elől. biz. új nyereségnyelvények jegyzése. A hadsegítési és népjóléti elől. biz. elfogadta a tervet, hogy a nyereségnyelvények a modern juttatású helyi bizottsági székbe. És éppen a Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egyesületének kinevezte.

A hadsegítési és népjóléti elől. biz. új nyereségnyelvények kinevezése. A hadsegítési és népjóléti elől. biz. elfogadta a tervet, hogy a nyereségnyelvények a modern juttatású helyi bizottsági székbe. És éppen a Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egyesületének kinevezte.

A hadsegítési és népjóléti elől. biz. új nyereségnyelvények kinevezése. A hadsegítési és népjóléti elől. biz. elfogadta a tervet, hogy a nyereségnyelvények a modern juttatású helyi bizottsági székbe. És éppen a Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egyesületének kinevezte.

— Az új törvényszéki elnök. A király Antal József kézdívásárhelyi vezető kir. járásbíró a csikszeredai kir. törvényszék elnökévé nevezte ki.

— Közigazgatási bizottsági ülés. Csikvármegye közigazgatási bizottsága szeptember 10-én, hétfőn délelőtt tartja rendes havi ülését Tolnay Lajos főispán elnöklétével.

— Az ötvenéves népfelkelőket szabadságolják. Értesülésünk szerint az 1867. évben született népfelkelőket tartósan szabadságolni fogják. Szeptember elején vagy legkésőbb október elején fog megjelenni a királyi rendelet, amely szerint az ötvenéves népfelkelők — kivéve azokat, akik önként jelentkeztek katonai szolgálatra — szabadságolni fogják.

— Kamarai levelező tag. A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara augusztus 4-én tartott közgyűlésében dr. Tolnay Lajos főispánt a kamara levelező tagjául megválasztotta.

A főispán fogadó órái: Dr. Tolnay Lajos főispán naponta délelőtt 10—12-ig fogad feleket a főispáni hivatal helyiségeiben.

— Kiténtetés. Pótfy József debreceni gazdasági iskolai igazgatót, Lucze Ignác esztergomi birtokos nevelt fiát, a polgári hadiérdemkeresztel tüntették ki.

— József főherceg Erdélyért. Jelen-tettük, hogy József főherceg vezérezredes a frontján föllállított tábori muzik jövedelméből jelentős összeget juttatott Erdély újra fölépítésnek céljaira a Pro Transsylvania országos segítőbizottságnak. Mivel a tábori muzik azóta is jövedelmeztek, József főherceg a főbizottságnak az újabb jövedelmekből megajánlta és most már huszezer koronát utalt át a célra.

— Kinevezések. Csomortáni Ignác u. elkezdi csikmindszenti lelkész lett. Balázs Lajos tordai s. lelkész püspöki levéltárosnak nevezetett ki. Segéd lelkészeknek kinevezettek: Macalik Győző dr. Kolozsvárra, Darvas Dénes Tordára, Nagy János Gyergyószentmiklósi, Bors István Gyergyóremetére, Mozsonty Henrik Gyergyóalfaluiba, Kovács Ferenc Csikszentgyörgyre, Balla Mihály Kézdí-szentlélekre, Veress Ernő brassói hitoktató lett. Varga János püspöki levéltárost katona lelkészi szolgálatra behívták. Ferenc Sándor gyergyóbékási plebános ideiglenes adminisztrátornak küldetett Lupényba.

Egy 162 cm. magas kitűnő hátuló eladó. Szükség szerint hárman is használható. — Hol? Mondja a kiadóhivatal.

Egy ügyes fiut kereskedő tanuló-nak felvesz Trohán József kereskedő, Csikszere-dai. 1—3

Egy jó családból való 2—3 gimnáziumi osztályt végzett fiut kereskedő tanuló-nak elfogadok. Karda Gyula, Csikszere-dai. 2—

Egy 3¹/₂ H. P. gőzgarnitúra alig használt, gyárilag javítva, szijazattal együtt eladó. Hol? Megtudható a kiadóhivatalban.

Tanító urak figyelmébe! Elemi iskolához előmeneteli mulasztási, haladási, felvételi, látogatási-naplók kaphatók Vákár L. üzletében Csikszere-dai.

Prospektus.

Az 1917. évi XII. t.-c. alapján

A Magyar Szent Korona Országainak Vörös-Kereszt Egylete

által kibocsátott

hadsegítési és népjóléti célokat szolgáló

1.200.000 darab, egyenkint 40 korona névértékű és 80 koronával
törlesztésre kerülő

adó-, bélyeg- és illetékmentes nyereménykötvényt

bocsátunk aláírásra.

1. Ezen nyereménykölcsön készpénzeredménye hadsegítési célokra a Magyar Szent Korona Országainak Vörös-Kereszt Egyletének, hadigondozás céljaira az Országos Hadigondozó Hivatalnak, a rokkant honvédtisztek, tiszti özvegyek és árvák segélyezésére létesített „Szurmay Sándor-alap” gyarapítására a m. kir. honvédelmi miniszternek, az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak a tüdővész elleni védelmére létesítendő intézmények céljaira az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztárnak, az általa létesítendő kórház építési és felszerelési költségeire a Budapesti Poliklinika Egyesületnek, végül alapítványszerűen kezelendő összeg formájában a Magyar Közművelődési Egyesületeknek rendelkezésére bocsátatik.

2. Miután a tuloldali sorsolási terv biztosítására szolgáló alap a m. kir. központi állampénztárnál készpénzben befizettetett, a m. kir. Pénzügyminiszter ur az 1917. évi XII. t. c. 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján az állam nevében feltétlen kötelezettséget vállalt a tuloldali sorsolási terv szerinti sorsolások alapján teljesítendő fizetésekre nézve. A sorsolások közjegyző jelenlétében ugyanott történnek, a hol a magyar államadósság sorsolás alá eső értékei sorsoltatnak.

3. Tuloldali sorsolási terv szerint az első harminc esztendőben

11	esetben	1.000.000	koronás
19		500.000	”
9		300.000	”
9		200.000	”
34		100.000	”
20		50.000	”

huzásnál a főnyeremények 450.000, 300.000, 200.000, 100.000, 20.000 stb. koronát tesznek ki.

Az összes nyereménykötvények a sorsolási időtartam utolsó évében a névérték kétszeresével, vagyis 80 koronával kerülnek beváltásra.

A nyereménykölcsön kötvényei 120.000 sorozatba vannak beosztva; minden sorozat tiz nyereménykötvényt foglal magában. Tiz nyereménykötvény megszerzése által tehát egy egész sorozatra eső nyeremények biztosíthatók.

A nyereményeket, valamint a törlesztési összeget a m. kir. központi állampénztár fizeti ki.

4. Aláírási ár darabonként 52 korona.

5. Aláírási határidő: 1917 szeptember 10—szeptember 15.

6. Aláírásokat ezen időn belül a hivatalos órák alatt elfogadják:

az Angol-Osztrák Bank budapesti fióktelepe,	a Magyar Fakereskedők Hitelintézete Részvénytársaság,
a Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság,	a Magyar Földhitelintézet,
a Budai Általános Takarékpénztár R.-T.,	a Magyar Jelzálog Hitelbank,
a Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcsön-
Részvénytársaság,	a Magyar Kereskedelmi Hitelbank Részvénytársaság,
a Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Részvénytár-
saság,	a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank,
az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár,	a Magyar Országos Központi Takarékpénztár,
az Első Magyar Iparbank,	a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja,
mint Részvénytársaság,
a Fővárosi Bank és Váltóüzlet Részvénytársaság,	a „Mercur” Váltóüzleti Részvénytársaság,
a Hazai Bank Részvénytársaság,	a Nemzeti Pénzváltó Részvénytársaság,
a „Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvény-
társaság,	a Nemzeti Takarékpénztár és Bank Részvénytársaság,
a Hungária Bank Részvénytársaság,	az Országos Iparbank Részvénytársaság,
a Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete,	a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, és
a Kőbányai Takarékpénztár Részvénytársaság,	a Wiener Bank-Verein magyarországi fióktelepe,
budapesti intézetek és ezeknek összes
budapesti és vidéki fiókjai; valamint
a Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság,	az Első Horvát Takarékpénztár,
a Központi Váltóüzlet Részvénytársaság,	a Horvát Általános Hitelbank Részvénytársaság,
a Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság,	a Horvát Leszámitoló Bank zagrebi intézetek, továbbá
a Magyar Általános Hitelbank,	a Privilegirte Landesbank für Bosnien u. Hercegovina és
a Magyar Általános Takarékpénztár Részvénytársaság,	a Privilegirte Agrar und Kommerzial-Bank für Bosnien
und Hercegovina című sarajevói intézetek.
a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság,	
a Magyar Cseh Iparbank Részvénytársaság,	

7. Minden jegyzett sorsjegy után a jegyzőfél részéről darabonként 15 korona óvadék teendő le készpénzben vagy megfelelő összegű értékpapirokban, mely biztosíték a jegyzésre esett sorsjegyek elszámolása alkalmával beszámíttatik, illetve visszaadatik.

Az egyes bejelentések az aláírás összeredményéhez képest fognak tekintetbe vétetni; az elszámolás szerint fizetendő összeg legkésőbb szeptember 25-ikéig kiegyenlítendő.

Jegyzések tiz darabig, valamint tiz darabot meghaladó oly jegyzések, melyekre eső nyereménykötvények hat óra zároltatnak, elsősorban fognak figyelembe részesíttetni.

8. A sorsjegyek a budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyző lapjában jegyeztetni fognak.

Budapest, 1917. szeptember hó 1.

Hazai Bank Részvénytársaság
Magyar Általános Hitelbank
Magyar Leszámitoló és Pénzváltó-Bank

„Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság
Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársaság
Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.